

καὶ Λάρνακι προκρίτων καὶ τοῦ ἀγίου ἐπισκόπου Κερυνείας, ἵνα ὠφεληται ἐκ τῆς θαλάσσης, ὠφελῶν τὸν τόπον. Οἱ Καρπασιῶται ναυτίλοι ἐρχόμενοι εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὴν Ταρσόν, περιποιηθῆσονται πιθανῶς καὶ τὸν οἰκισμὸν τῶν Κλειδῶν.

Ὁ ἐμπορικώτερος πρὸς τὴν ἀπέναντι Κιλικίαν λιμὴν τῶν Κυπρίων λογίζεται ἡ Κηρώνεια, πάλιν μικρὰ, ἔχουσα ἴδιον ἐπίσκοπον. Ἐντεῦθεν ἐκ Λευκωσίας καὶ ἀλλαχόθεν τῆς νήσου οἱ Κύπριοι ἔμποροι, διαπερῶντες τὸν μεταξὺ αὐλῶνα ἐπὶ καρπαθιωτικῶν καὶ οἶων ἄλλων πλοίων, ἐρχονται εἰς τὸ Ἀνεμούριον, τὰ Κύλινδρα (τὴν παλαιὰν Κελενδερίδα), πόλεις τῆς Κιλικίας, ἀποίκους τῶν Κυπρίων, καὶ εἰς τὴν Σελεύκειαν, τὸν ποταμὸν Καλύκεδον καὶ τὴν Ταρσόν. Ἐμπροσθεν τοῦ παρὰ τοῦ ποταμοῦ Σελευκείας καὶ πρὸ τοῦ Σαρπηδονίου ἄκρου κεῖται νησὶς τις ἡ Πιτυοῦσα, καὶ μετὰ τὸ ῥηθὲν ἄκρον ὑπάρχουσι ἄλλαι δύο ἡ Κράμβουσα καὶ ἡ Ἐλαιοῦσα. Ἡ τελευταία αὕτη κατεκρήθη καλῶς τὸ πάλαι, καὶ εἶχεν ἴδιον νόμισμα. Οἱ κάτοικοι ἐλέγοντο Ἐλαιούσιοι.

Ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς εὐφορίας τοῦ τόπου ἡ Κύπρος κακῶς διοικουμένη καὶ πάσχουσα ἐξ ἀπρονοήσιας τῶν προκρίτων καὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἔχει ὀλίγον πλῆθυσμὸν, ὀλίγα σχολεῖα. Ὁ λαὸς εἰδῶ πιέζεται πολὺ ὑπὸ τὸ βάρος τῶν φόρων, ζημιούμενος, πολλὰ ὥς ὑπὸ τῶν διπλῶν καὶ πολυπλόκων ἀκρίδων, πτερωτῶν τε καὶ ἀπτέρων . . .

Σύνοδός τις Οἰκουμενικὴ ὠνόμασε τὴν Κύπρον εὐσεβεστάτην, ποιήσασα καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς αὐτοδιοίκητον, διότι γενναίως ἀντεστάθησαν πάντοτε οἱ φιλοπάτριδες Κύπριοι πρὸς τὰς ληστρικὰς πῶν μισοχρίστων ἐπιδρομὰς. Πολλοὶ ἔκτοτε καὶ μετέπειτα, ἀναγκαζόμενοι εἰς ἀλλαξοπιστίαν εἰς χριστιανοὶ ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποκαλυφθησόμενοι ἴσως ποτὲ, ὡς οἱ Κρωμνίται τοῦ Πόντου. Οἱ Κύπριοι εἰσὶν ὄντως εὐσεβεῖς καὶ εὐαίσθητοι, διὰ δὲ τὴν εὐσεβειαν καὶ ὁξύνους καὶ εὐγενεῖς καὶ πρῆτοι. Ὁμοιάζουσι κατὰ τοῦτο τοὺς Σμυρναίους, τοὺς παλαιότερους Χίους, τοὺς Θηραίους, τοὺς Σιφνίους, τοὺς Ἰθακησίους καὶ ἄλλους νησιώτας. Πολλοὶ λαοὶ τοῦ βασιλείου καὶ τοῦ λοιποῦ ἔθνους εἰσὶν ὀλιγώτερον τῶν Κυπρίων φιλομαθεῖς, νοήμονες, εὐπρόσιτοι καὶ περιποιητικοὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμογενεῖς καὶ τοὺς ξένους πάντας. Πίπτουσιν ὁμοῦ καὶ αὐτοὶ, ὡς καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, ἀπερισκέπτως εἰς τὴν ματαίαν πολυτέλειαν καὶ τοῦτο βλέπεται αὐτοὺς κατὰ τὸ ἥθος, τὸ βαλάντιον, τὴν ὑπόληψιν, τὴν αὐξάνειν, τὴν τύχην κτλ.

Ἡ Κύπρος ἐτίμησεν ἄλλοτε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὠφέλησε τὸ ἔθνος, παρέχουσα κληρικούς ἐναρέτους καὶ σοφοὺς. Ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ τότε ἄνδρες πολυκτῆμονες καὶ ὁπωσοῦν πολιτικοί, ἀλλὰ τὸ 1825 οἱ

διοικοῦντες τὴν ἀθλίαν ταύτην νήσον κατασφάζαντες αὐτοὺς ἀναιτίως, ἐπώλησαν τὰ κτήματα τῶν ἀθῶων θυμάτων εἰς τοὺς γεζουρτικούς συκοφάντας αὐτῶν, αἵτινες τώρα πλουτοῦσι, πενομένῳ τῶν νομίμων κληρονόμων.

Τὸ περίεργον, ὅτι οἱ κρατοῦντες τότε ἐν Κύπρῳ ἀφοῦ ἐφόνευσαν ἀκρίτως τοὺς ἀθῶους προσεστώτας τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους, λαϊκοὺς καὶ κληρικούς, ἀπαγχονίσαντες καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἤρπασαν καὶ ἐπώλησαν οὐ μόνον τὴν κινήτην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν τῶν ἀδικῶς φονευθέντων λαϊκῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ κτήματα τῆς ἐκκλησίας τῶν Κυπρίων καὶ τινῶν μοναστηρίων, ὡς ἐὰν τὰ κτήματα ἦσαν τῶν κληρικῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ τῆς καθόλου ἐκκλησίας εἰς ἣν ἀνήκουσι, προστατευομένης ὑπὸ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν δυνάμεων. Τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην χρεωστεῖ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου πρὸς τε τὴν ἀναξιοπαθοῦσαν τῶν Κυπρίων ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τοὺς κληρονόμους τῶν σφαγέντων λαϊκῶν.

Πρακτόντως, σήμερον οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλογενεῖς Κύπριοι εἰς τὰ γράμματα, τὴν ἐμπορίαν καὶ τὰς τέχνας, ἐπιμεληθῆτωσαν πάλιν καὶ τὴν ναυτιλίαν, ὡς τὸ πάλαι, συνιστῶντες καὶ λέσχας καὶ ὄρφανοτροφεῖον καὶ ἐφημερίδα ἐμπορικὴν, ἐλκύοντες εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς βουλγαρικὰς οἰκογενεῖας, καὶ Ζακυνθίους κηπουροὺς, καὶ τινὰς ἐπιστήμονας ἰατροὺς, ζητοῦντες οἱ ἀρμόδιοι καὶ τὰς προξενικὰς θέσεις, ἢ διερμηνείας καὶ διατηροῦντες συχνὴν μετὰ τῆς πρωτεύουσας καὶ τῆς Ἑρμουπόλεως ἀλληλογραφίαν. Ὁ ἀνατολικώτερος ἑλληνισμὸς χρήζει ποιικίλης προνοίας καὶ αὐξήσεως

I. Γ. ΛΑΤΡΗΣ.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΑΣ.

(Συνίχ. "Ἰδε φυλλάδ. 360—363.)

Δυνατὴ ἡ διόρθωσις τοῦ κακῶς διαγόντος.

Καὶ ὅμως ἀρκεῖ ν' ἀποφασίσῃ ὁ κακῶς διάγων, ἀρκεῖ νὰ αἰσθανθῇ τὴν συνειδήσεως, καὶ ὅσον πεπαλαιωμένα καὶ ἀνῶσι τὰ ἐκ τῶν παρεκτροπῶν αὐτοῦ ἔλκη, δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ θεραπευθῶσιν. Ὁ Θεὸς ἔδωκε εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἱκανὴν δύναμιν ὅπως ἀποφείγῃ τὸ κακόν. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λέγῃ τις, « εἶναι πολλὰ ἀργά », καθὼς δὲν πρέπει καὶ ποτὲ νὰ λέγῃ « εἶναι πολλὰ ἐγγρήγορα » διότι ποτὲ δὲν εἶναι ἐγγρήγορα νὰ ἐμβῇ τις εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν, οὔτε ἀργὰ νὰ ἐκβῇ ἀπὸ

τῆς σκοτίας. Ἄς μὴ προφασίζεταί λοιπὸν ὁ μὲν τὴν νέαν, ὁ δὲ τὴν προβεβηκυῖαν ἡλικίαν αὐτοῦ, ἐπὶ σκοπῶν ὡς ἀπομακρύνῃ τὴν ὥραν καθ' ἣν πρέπει νὰ πράξῃ τὸ καθήκον.

Ὅσον ἐνωρίτερον συνειθίζομεν ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ καλὸν, τόσον αἱ ρίζαι αὐτοῦ εἰσχωροῦσι βαθύτερα, καὶ τὸ δένδρον γίνεται στερεώτερον ὅσον ταχύτερον ἀποκτῶμεν τὴν ἑξὶν νὰ ὑποτάσσωμεν τὰ πάθη εἰς τὸν λογισμὸν (1), τόσον ὁ λογισμὸς ἐνισχύεται. Προσέξατε λοιπὸν διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ, προσέξατε μήποτε εἶπητε « ἐξέσθην ἀκόμη νέοι » δὲν θέλομεν νὰ περιορισθῶμεν τὸσον ἐγρήγορα. Μὴ παραδίδετε εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ τὰ ὠραιότερα ἔτη τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ, λέγετε, « ἡ νεότης δὲν εἶναι ἡ ἡλικία τοῦ λογισμοῦ. » — Δὲν ἀντιλέγω βεβαίως δὲν εἶναι ἡ ἡλικία τοῦ ψυχροῦ λογισμοῦ διὰ τοῦτο ὠνόμαζεν αὐτὴν καὶ ὁ Θεόφραστος « ἀστόχαστον, πολλὰς ἔχουσαν μεταβολάς, ἄλλοτε ἐπ' ἄλλα φερομένην » ἀλλ' εἶναι ἡ ἡλικία τῶν γενναίων ἀποφάσεων, τῶν εὐγενῶν πράξεων. — Ἡ νεότης, προσθέτετε, εἶναι ἡλικία τέρψεων καὶ ἡδονῶν. — Μάλιστα, συνομολογῶ ὅτι πρέπει καὶ νὰ εὐθυμῆτε καὶ νὰ τέρπεσθε ἄλλὰ τίνος εἶδους ἡδονάς καὶ τέρψεις νὰ ἐκλέγετε; ἐκαίνας ὅσας ἐγερίνει ἡ συνείδησις, ὅσας εὐχαριστοῦσι τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ὅσας καθιστᾷσιν ὑμᾶς τὸ καύχημα τῶν ὑμετέρων γονέων. Ἰδοὺ, φίλτατε νέε, ἡ ἀληθινὴ τέρψις καὶ ἡδονή. φαντάσθητι ὅταν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐξδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς φέρῃς εἰς τὴν μητέρα σου, ἣτις τόσον ἐμόχθησεν διὰ σέ, ὅσα ἐκέρδησας ἐργαζόμενος ἐπιμελῶς καὶ μετὰ ζήλου, φαντάσθητι λέγων τὰ δάκρυα τῆς χαρᾶς τὰ ὅποια θὰ βρέξῃσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς φαντάσθητι πόσον περιπαθὺς θὰ σ' ἐναγκαλισθῇ, ὅποια στοργῆς φιλήματα θὰ ἐπιθέσῃ εἰς τὸ πρόσωπόν σου! Ἰδοὺ, φίλε μου, ἀληθὴς ἡδονὴ καὶ πρὸς σέ καὶ πρὸς αὐτὴν ὑπάρχει ἄλλη γλυκυτέρα καὶ διχρεστέρα; Ὁ οὕτω πῶς διάγων ἔχει αἰώνιον τὴν νεότητά καὶ γηράσκων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

— Αἰσθάνομαι, ἀκούω λέγοντά τινα χειρῶνακτα μετὰ στεναγμοῦ, αἰσθάνομαι τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων σου ἄλλὰ ἡ ἄγνοια, ἡ ἀδυναμία! κατηνάλωσα ὅλην μου τὴν νεότητά εἰς ἀδιάκοπον παραλυσίαν καὶ σήμερον, εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτὴν, εἶναι δυνατὸν νὰ διορθωθῶ; Δὲν εἶναι πλέον καιρὸς. — Ἀλλ', ὦ ἄνθρωπε, σὺ ὅστις λέγεις ταῦτα ὡς δικαιολογήσῃς τὴν ἐπιμονὴν σου εἰς τὸ κακὸν, δὲν αἰσχύνησαι ἀπαγγέλλων τοιαύτην καταδικαστικὴν ἀπόφασιν ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ σου; Δοκίμασον καὶ θέλεις ἰδεῖ ὅτι θὰ ἐπιτύχῃς. Καὶ ὀλίγον ἔτι καὶ ὀ-

λίγους μόνον μῆνας τοῦ βίου σου ἐὰν ἀφαιπάσῃς ἀπὸ τῶν ὀνύχων τῆς παραλυσίης, δὲν θέλεις σὲ ἀνταμείψῃ διὰ ταῦτα ἡ ἀγαθὴ ὑπόληψις τοῦ κοινοῦ, τὸ σέβας τῶν νέων, ἡ εὐδοκία αὐτῆς σου τῆς συνειδήσεως; Ναί μὲν ἀργὰ θὰ δοκιμάσῃς τὴν θέαν ταύτην ἡδονὴν, ἀλλὰ τέλος πάντων θὰ δοκιμάσῃς αὐτὴν πρὶν ἀποθάνῃς. Ἐὰν ἡ ἡμέρα σου, ὑπῆρξε τρικυμνῶδης καὶ ζοφερὰ, τὸ ἑσπέρας σου τοῦλάχιστον θὰ ὑπάρξῃ καθαρὸν καὶ γαλήνιον. Ἀκούσον τὸν λογισμὸν, ὑπάκουσον εἰς τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Μὴ λέγῃς « Περιστὸν πλέον ». Διότι ἅπαξ ἔπραξες τὸ κακόν, εἶναι λόγος νὰ ἐξακολουθῇς πράττειν αὐτὸ καὶ τοῦ λοιποῦ; — Ἀλλὰ, λέγεις, ἡ ἑξὶς εἶναι ἄλλη φύσις. — Ἐγὼ δὲ σὲ ἀποκρίνομαι ὅτι ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου νικᾷ καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν. — Εἰμὶ, προσθέτεις, γέρον. — Ἰσα ἴσα, διότι εἶσαι γέρον δὲν πρέπει ν' ἀφήσῃς νὰ παρέλθῃ ἐπὶ ματαίῳ οὔτε στιγμή διότι εἶσαι γέρον πρέπει ν' ἀποβάλλῃς διαγωγὴν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἡλικίαν σου. Αἱ λευκαὶ τρίχες πρέπει νὰ ἐκλύωσι τὸ σέβας καὶ οὐχὶ τὴν καταφρόνησιν.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Περὶ τοῦ κατωτέρου κλήρου καὶ περὶ ἐκπαιδεύσεως.

Ἡρὸς τὸν ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργόν.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 363.)

Τὰ γράμματα εἰσὶ βεβαίως ἀναγκαῖα καὶ εἰς τὴν γυναῖκα, ἀλλ' ὑπὲρ τὴν γνῶσιν τῶν γραμμάτων ὅσον νὰ ἔχῃ ἡ γυνὴ τὴν γνῶσιν τῶν ἑαυτῆς καθηκόντων ἡ γυνὴ διακρίνεται, ἡ γυνὴ βασιλεύει διὰ τῶν ἀρετῶν τῆς καρδίας.

Ἡ φύσις τῆς γυναικὸς ἐκ δύο μόνον, ὡς εἰπεῖν, στοιχείων συγκροτεῖται, ἀγάπης καὶ αἰσθήματος, ὅλος δ' αὐτῆς ὁ βίος ἐστὶν ἀφοσίωσις. Ἀλλ' ὅπως καλλιεργηθῶσι τὰ δύο στοιχεῖα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ αἰσθήματος καὶ μὴ ἐτραπῶσι τὸ μὲν εἰς ἀκολάστους ἐπιθυμίας, τὸ δὲ εἰς πυρετώδη φαντασίαν, ἀνάγκη πᾶσα ἡ ἀγωγή τῆς γυναικὸς ν' ἀρχίζῃ καὶ νὰ τελειώνῃ διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ καθήκοντος, οὗ ἡ ἀκριβὴς ἐκπλήρωσις οὐκ ἐνὶ ἄλλως γενέσθαι εἰμὴ διὰ τῆς πλήρους, διὰ τῆς εἰλικρινοῦς, διὰ τῆς ἀφιλοκερδοῦς ἀφοσιώσεως διὰ τοῦτο νομίζω, ὅτι ἡ νέα κόρη δὲν πρέπει ποτὲ νὰ χωρίζηται τοῦ οἴκου, καὶ ἂν εἶχον ἔγὼ τὴν

(1) « Τὰ πάθη ἐκκρούουσι τὸν λογισμὸν, » εἶπεν ὁ φιλόσοφος Χρύσιππος.